

College voor Examens

JAARVERSLAG 2010

COLLEGE VOOR EXAMENS

JAARVERSLAG 2010

COLLEGE VOOR EXAMENS

Opdracht CvE

Het maatschappelijk en politiek krachtenveld heeft behoefte aan een betrouwbare afsluiting van de verschillende onderwijsvormen en aan kwaliteitsexamens die op een transparante wijze geproduceerd worden. De maatschappelijke taak van het College voor Examens (CvE) is daarom om namens de overheid de kwaliteit van de aan zijn verantwoordelijkheid toegewezen examens te waarborgen. Daarbij gaat het om de centrale examens in het reguliere voortgezet onderwijs (VO), de volwassenen-educatie, de staatsexamens voor Voortgezet Onderwijs (VO) en Nederlands als tweede taal (NT2). In de nabije toekomst komen daar in ieder geval de centrale examens taal en rekenen in het MBO bij. Ook moet het CvE zorgen voor een vlekkeloze afname van de examens bij de staatsexamens voor VO en NT2. In het reguliere VO scheidt het CvE de voorwaarden voor een vlekkeloze afname door scholen.

Leden van het CvE

De heer drs. H.W. Laan, voorzitter
De heer drs. H.M. Claessen
Mevrouw prof. dr. M.C.E. van Dam-Mieras
De heer W.A.M. de Kok
Mevrouw Y. Moerman-van Heel
De heer drs. H. Mulders
De heer G.P. Oud

Plaatsvervangende leden van het CvE

Mevrouw A. van den Broek
De heer drs. M.J.A.M. van Gils
De heer drs. L.F.P. Niessen
De heer prof. mr. J.G.J. Rinkes
De heer F.H.M. van Rooij
De heer J.G. Uijterwijk

Het College voor Examens in 2010

Dit is het eerste jaarverslag van het College voor Examens. Het College voor Examens is bij wet als zelfstandig bestuursorgaan ingesteld en op 1 oktober 2009 met zijn werkzaamheden gestart. Het bestaat uit onafhankelijke leden uit het voorgezet onderwijs (VO), het middelbaar beroepsonderwijs (MBO), het agrarisch onderwijs (AOC), het hoger beroepsonderwijs (HBO), het universitair onderwijs (WO) en een lid vanuit de onderwijsvakorganisaties. Het college beschikt over een uitvoerend bureau. In oktober 2009 heeft de toenmalige staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), mevrouw Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart het College voor Examens geïnstalleerd.

In het College voor Examens (CvE) zijn de werkzaamheden van de CEVO ondergebracht, samen met die van de Staatsexamencommissie Voortgezet Onderwijs en de Staatsexamencommissie Nederlands als Tweede taal (NT2).

In januari 2010 heeft het college zich door de medewerkers van het bureau, ambtenaren van de departementen van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Binnenlandse Zaken (BZK) en van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) uitvoerig laten voorlichten over de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het college en het bureau. Voorts heeft het college een externe audit laten verrichten door prof. dr. Marc Vermeulen en drs. Ruud van der Herberg. Als belangrijk aandachtspunt hieruit kwam naar voren: het ontwikkelen van een kwaliteitszorgsysteem.

Het samenvoegen van verschillende organisaties betekent ook samenvoegen van verschillende culturen. Deze samenwerking heeft goed gestalte gekregen. Ook de samenwerking met de ketenpartners (DUO, Cito, SLO en bureau ICE) verloopt positief. Vanzelfsprekend moeten alle partijen in een eerste jaar wennen aan de nieuwe verantwoordelijkheden, maar gesteld kan worden dat voorkomende oneffenheden op professionele wijze zijn opgeruimd. Het bureau is onder leiding van zijn directeur G. van Lonkhuyzen verder geprofessionaliseerd en weet op een goede manier de taken te vervullen. Vooral in het eerste jaar is het opzetten van een goede plan-en-control-cyclus van groot belang. Het bureau heeft ter voorbereiding op de genoemde audit een SWOT-analyse uitgevoerd.

Door het ministerie van OCW is in de notitie *Analyse en positionering van het CvE* een duidelijke route uitgezet voor een verdergaande regievoering ten opzichte van de ketenpartners. De komende jaren zal dit gestalte moeten krijgen. Voor 1 april 2010 heeft het college een eerste complete werkprogramma vastgesteld. Dit werkprogramma heeft betrekking op 2011. Door het managementteam van het departement is met waardering kennisgenomen van dit eerste werkprogramma. De bijbehorende begroting is door het ministerie van OCW geaccordeerd.

De hoogleraren prof. dr. K. Hoijtink en prof. dr. K. Sijsma hebben een rapport, getiteld *Metten onder druk* uitgebracht over de normeringsystematiek bij de centrale examens. Tot externe evaluatie was besloten naar aanleiding van een zitting van de commissie Dijsselbloem. Daar werd door de commissie de vraag gesteld of de normeringsystematiek ooit door externen tegen het licht gehouden was.

Enkele overige punten uit het jaar 2010 zijn:

- In het MBO vindt de komende jaren de invoering van centraal ontwikkelde examens taal en rekenen plaats. Aan deze nieuwe taak is door een landelijke stuurgroep en projectleiding onder regie van het CvE veel aandacht besteed.
- De ontwikkelingen in het Caribisch gebied waaronder de opheffing van de Nederlandse Antillen en de vorming van drie Nederlandse gemeenten (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) vroegen om intensieve aandacht in verband met de toekomstige organisatie van centrale examens en staatsexamens en nieuwe afspraken met de examenbureaus van de nieuwe landen Curaçao en Sint Maarten.
- Op verzoek van het departement is advies gegeven over de aanscherping van de uitslagregeling en de motie Van Dijk/Van Dijk over spelling en grammatica in elk onderdeel van het centraal examen.

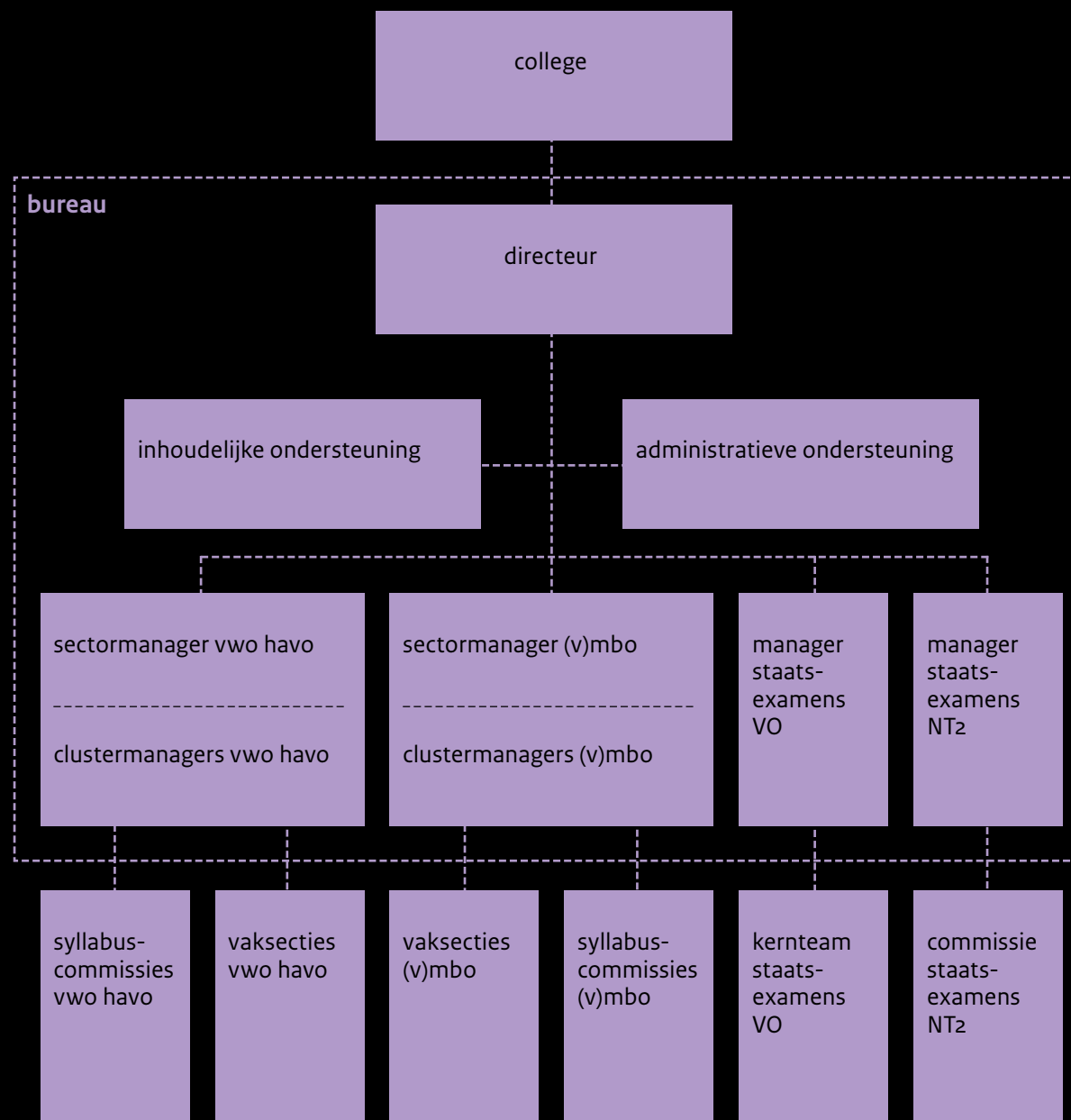
Het jaar 2010 was een jaar waarin niet alleen aan bovenstaande zaken uitvoering is gegeven, maar waarin ook de werkzaamheden in 'going concern' gewoon zijn doorgegaan. De werkdruk op de medewerkers van het bureau was hoog. Vanaf de start in 2009 werd het CvE geconfronteerd met een korting van 20% op de personeelsformatie. Ook voor 2011 is de verwachting dat de werkdruk hoog zal blijven, niet in het minst doordat verwacht kan worden dat op basis van het regeerakkoord nieuwe taken op het CvE zullen afkomen.

De werkzaamheden konden plaatsvinden in een pand waar het goed toeven is. Na het eerste jaar kan gesteld worden dat het CvE zich snel een positie in het onderwijsveld en in de onderwijsketen verworven heeft. Ik ga ervan uit dat de positieve trend van het eerste jaar doorgezet wordt.

Drs. H.W. Laan, voorzitter College voor Examens

Organogram College voor Examens 2010

Inhoud

1	Maatschappelijke opdracht CvE	8
1.1	Maatschappelijke taak: meerledig en complex	8
1.2	Normering voor centrale examens VO	8
1.3	Ontwikkelingen in de normeringssystematiek	10
1.4	Uitgevoerde acties in 2010	10
	Reflecties	
	Herbert Hoijtink, vakgroep Methoden en Technieken, Universiteit Utrecht	12
	Jan Wiegers, lid Raad van Bestuur Stichting Cito	13
2	Positionering CvE	14
2.1	Regievoerder tussen overheid, examenpartijen en scholenveld	14
2.2	Wettelijke ketenpartners: DUO en Cito	16
2.3	Overheid en politiek; inspectie en Onderwijsraad	16
2.4	Uitgevoerde acties in 2010	17
3	Organisatieontwikkeling CvE	20
3.1	Kwaliteitsborging essentieel binnen CvE	20
3.2	Invoering kwaliteitszorgsysteem en overige kwaliteitsaspecten	20
3.3	Bureau-ontwikkelingen	21
3.4	Uitgevoerde acties in 2010	21
	Reflecties	
	Eefje Cadée, senior consultant projectleider Staatsexamens NT2 bij Bureau ICE	24
	Eduard Millenaar, manager examens Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	25
4	Transparantie	26
4.1	Public affairs	26
4.2	Communicatiebeleid en communicatieplan	26
4.3	Omgaan met vragen, klachten en fouten	27
4.4	Uitgevoerde acties in 2010	28
5	Ontwikkelkracht	32
5.1	Exploratie nieuwe mogelijkheden en domeinen	32
5.2	Centraal ontwikkelde examens taal en rekenen in het MBO	32
5.3	Vakvernieuwingen, pilotexamens en uitslagregels	32
5.4	Digitale examens en examensoftware	33
5.5	Examens in Caribisch Nederland	34
5.6	Uitgevoerde acties in 2010	34
	Reflecties	
	José Lazeroms, directeur-generaal OCW, portefeuillehouder VO	38
	Hetty Mulder, SLO, Sectormanager 2e fase VO	39
6	Financiën	42

Leeswijzer

De activiteiten en resultaten van het College voor Examens (CvE) 2010 worden in dit jaarverslag op verschillende manieren belicht. De ambities en bijzondere aandachtspunten uit 2010 vormen de basis voor dit jaarverslag. Daarnaast is het verslag voorzien van reflecties op de organisatie in de vorm van korte interviews met ketenpartners en stakeholders. De reguliere (wettelijke) taken van het CvE worden geïllustreerd in de donker gekleurde intermezzo's. In hoofdstuk zes tenslotte, zijn de financiële cijfers van 2010 terug te vinden.

1 Maatschappelijke opdracht

1.1 Maatschappelijke taak: meerledig en complex

Artikel 2 van de *wet op het College voor examens* specificceert de taken van het CvE in een zevental deelaspecten: die lopen van het plannen van centrale examens, het vaststellen van opgaven en normeringen tot en met het stellen van randvoorwaarden met betrekking tot afname. Artikel 2 legt daarmee vooral de nadruk op de rol van het CvE als regievoerder en procescoördinator. Zo werd er in het *Werkprogramma 2011* veel nadruk gelegd op het feit dat het CvE achter de wens naar vlekkeloos verlopende examenactiviteiten ook ziet dat maatschappij en politiek méér verantwoording, méér transparantie en méér doelmatigheid vragen:

- *verantwoording* die betrekking heeft op kwaliteit van examens en consistentie van normeringen;
- *transparantie* die zo groot is dat betrokken actoren zien dat rekening wordt gehouden met wat zij inbrengen en wat zij vinden en verwachten;
- en *doelmatigheid* die hierin tot uitdrukking komt dat het werk binnen de drie examendomeinen van voorheen (VO-regulier, staatsexamens VO en NT2) goed wordt afgestemd en met grote efficiency wordt uitgevoerd.

De maatschappelijke taak van het CvE is derhalve complex. In 2010 is die complexiteit verkend, zowel binnen het CvE als in samenspraak met andere examenpartijen en met de wetenschap. Een belangrijke opgave blijkt daarbij te zijn het steeds nadrukkelijker verantwoorden van de kwaliteit van de examens en van de normering.

1.2 Normering voor centrale examens VO

Het CvE heeft de werkwijze van de toenmalige CEVO bij de totstandbrenging van de normen voor centrale examens VO intact gelaten. Net als in voorgaande jaren zijn drie stappen doorlopen:

- een technisch normeringsadvies van Cito;
- een advies van iedere CvE-vaksectie;
- de vaststelling van de N-termen.

Stap 1: het technisch normeringsadvies

Na de afname maakt Cito van ieder centraal examen een toets- en itemanalyse. Dit gebeurt op basis van de scores die de correctoren per vraag aan de kandidaten hebben toegekend. In een toets- en itemanalyse is zichtbaar hoeveel scorepunten de kandidaten gemiddeld hebben behaald, zowel per vraag als voor het gehele examen. Op het niveau van de toets blijkt daarnaast onder meer hoe de scorepunten gespreid zijn en hoe betrouwbaar het examen als meting was. De toets- en itemanalyse is daarmee de kwantitatieve graadmeter voor hoe het examen 'gevalen' is.

Cito relateert de gegevens uit de toets- en itemanalyse aan het referentie-examen (zie kader) en – indien voorhanden – aan de gegevens uit de pretest (zie kader) of posttest (zie kader). Daarmee komt Cito tot zijn technisch normeringsadvies. Dit technisch normeringsadvies heeft de vorm van de voor het scholenveld bekende normeringsterm of N-term (zie kader).

Stap 2: het advies van de CvE-vaksectie

Op de dag voordat de N-termen aan de scholen bekendgemaakt worden komen alle vaksecties van het CvE bijeen voor de normeringsvergadering. Iedere vaksectie beschikt dan over de toets- en itemanalyse en het technisch normeringsadvies van Cito en wordt bijgestaan door een toetsdeskundig vakmedewerker van Cito. De vaksectie beschikt bovendien over de – kwalitatieve – reacties op het examen die zijn binnengekomen via de CvE-examenlijn en over de verslagen van examenbesprekingen die door vakverenigingen georganiseerd zijn.

De CvE-vaksectie weegt alle reacties en brengt haar advies uit over de N-term. Bij dat advies houdt de vaksectie rekening met eventuele minder valide vragen en voor toekomstige examens wordt daar lering uit getrokken. Voor de vaksecties en de toetsdeskundigen van Cito is de normeringsvergadering daardoor een belangrijk evaluatiemoment.

Stap 3: de vaststelling van de N-termen

De voorzitter van het college en de directeur en sectormanagers van het bureau stellen op basis van deze stappen en bijgestaan door psychometrici van Cito, de N-termen vast. Voorafgaand aan de normeringsvergaderingen is er ook overleg geweest tussen het CvE, Cito en het LAKS, zodat behalve van de vakverenigingen ook de bevindingen van de leerlingenorganisatie bekend zijn.

De volgende dag worden 's ochtends om 8 uur alle N-termen bekendgemaakt via Examenblad.nl. Dit stelt de VO-scholen in staat om van hun kandidaten de cijfers voor de centrale examens en de uitslag van het eindexamen vast te stellen.

Zo wil het CvE voor ieder centraal examen een passende norm vaststellen. In de visie van het CvE is dat een norm die recht doet aan de prestatie-eisen die gelden voor het vak en waarbij de kandidaten het cijfer krijgen waar zij recht op hebben.

Een *referentie-examen* is een centraal examen uit een eerder examenjaar dat gezien wordt als een goede operationalisering van de prestatie-eisen die voor het desbetreffende vak gelden.

In een *pretest* worden combinaties van opgaven van een toekomstig centraal examen en een referentie-examen afgenomen. Cito kan daardoor de vaardigheid van de pretest-kandidaten vergelijken met de vaardigheid van twee groepen kandidaten: de groep kandidaten die het referentie-examen aflegden en na de afname, de populatie die het gepresteste centraal examen heeft gemaakt. Door jaarlijks te pretesten ontstaat een cijfermatig beeld van eventuele veranderingen in de vaardigheid van examenkandidaten over de jaren heen.

Een *posttest* werkt net als een pretest, maar vindt kort *na* het centraal examen plaats. Pretest en posttest zijn methoden om examens te *equivaleren*. Met de inzet van equivaleringsmethoden wil het CvE zeker stellen dat over de jaren heen gelijke prestatie-eisen aan kandidaten worden gesteld.

Een *normeringsterm* of *N-term* is een getal dat voor alle mogelijke scores voor een centraal examen bepaalt welk cijfer daarbij hoort.

Bij $N = 1,0$ moet de leerling 50% van de maximale score behalen voor een voldoende cijfer. Bij $N = 0,0$ is dat ongeveer 60% en bij $N = 2,0$ ongeveer 40%.

1.3 Ontwikkelingen in de normeringssystematiek

In het *Onderwijsverslag 2007/2008* van de Inspectie van het Onderwijs was over de cspe's (centraal schriftelijke en praktische examens) vermeld, dat uit onderzoek naar voren kwam dat veel docenten hun rol als examinerator niet goed weten te scheiden van hun rol als opleider. Gerichte acties van de Stichting Platforms VMBO, VO-raad, AOC- raad, Cito, CvE en uiteraard de vmbo-scholen zelf, lijken hier hun vruchten af te werpen. Bij de cspe's in de beroepsgerichte vakken was namelijk opmerkelijk dat het gemiddelde van de normeringstermen in 2010 ten opzichte van 2009 was toegenomen van 0,1 naar 0,4. Naast het aanbrengen van de juiste moeilijkheidsgraad in de cspe's door CvE en Cito wijst dit ook op een toegenomen aandacht bij de scholen voor het conform de richtlijnen examineren.

Enquêtes

Op initiatief van Cito zijn over zes centrale examens digitale vragenlijsten verzonden naar alle examinatoren. Dit betrof de centrale examens:

- Duits GL/TL;
- Duits havo;
- wiskunde GL/TL;
- wiskunde B havo;
- beeldende vakken GL/TL;
- tehatex vwo.

CvE en Cito zijn over de resultaten van de normeringsvergadering en de vragenlijst in gesprek gegaan met de vakverenigingen. Bij Duits havo betrof dit onder meer de kwestie dat uit de posttests blijkt dat steeds meer kandidaten het gestelde niveau niet halen. Bij wiskunde B havo was in 2009 gebleken dat kandidaten niet voldeden aan de hogere eisen die in de vernieuwde tweede fase worden gesteld.

Advies over de normeringssystematiek

Op verzoek van de toenmalige CEVO hebben de hoogleraren Sijtsma en Hoijtink over de normeringssystematiek een rapport uitgebracht.¹ Het rapport geeft aan dat het wenselijk is om het aantal centrale examens met equivalering uit te breiden en dat andere equivaleringsmethoden overwogen zouden moeten worden, naast of in plaats van pretest en posttest. Het CvE kan zich hierin vinden en heeft in 2010 samen met Cito stappen voorbereid waarmee vanaf 2011 gevolg gegeven wordt aan de aanbevelingen uit het rapport.

Equivalering bij de staatsexamens NT2

In het kader van equivalering spelen de staatsexamens NT2 een voorhoederol. Bij deze examens ligt de cesuur in principe vast. Er is bij de start van deze examens in 1992 een vaardigheidsniveau gefixeerd waar alle nieuwe examens (vaste sets examenopgaven) aan verbonden werden, zodanig dat men zeker weet dat het niveau in het ene examenjaar gelijk is aan het niveau in een ander jaar. In elk examen dat wordt afgenomen zitten enkele pretestopgaven; op deze manier wordt steeds een beetje nieuw examenmateriaal verzameld onder de juiste en passende condities. Het gefixeerde vaardigheidsniveau is in het verleden vastgesteld in samenspraak met de afnemende en ontvangende instellingen (MBO, HBO, universiteiten).

1.4 Uitgevoerde acties in 2010

- opdracht tot beschrijving normeringsprocedure verleend aan Cito.
- opdracht tot pilot met schaduwexamens ten behoeve van equivalering in het vmbo verleend aan Cito.

Centrale examens VO

Het CvE stelt, voor wat betreft de centrale examens voor het VO, middels de syllabi de examenstof vast. Tevens geeft het de opdracht om de opgaven tot stand te brengen en stelt deze vast. Ook is het CvE belast met het bepalen van het examenrooster,

de regels voor toegestane hulpmiddelen en de beoordelingsnormen en het stelt de regels voor de omzetting van scores naar cijfers vast (de normeringsterm). Voor een uitgebreide opsomming van de taken wordt verwezen naar de Wet College voor examens.

Aantal kandidaten centrale examens VO 2010 (eerste tijdvak)

De vermelde aantallen zijn de aantallen ingeschreven kandidaten bij het begin van het cursusjaar, zoals verstrekt door DUO.

vmbo BB	vmbo KB	vmbo GL/TL	havo	vwo	totaal
23.052	32.605	55.183	54.450	40.900	206.190

Bron: Cito

Aantal centrale examens VO 2010 exclusief digitale examens

	januari-examens (pilot)	1 ^e tijdvak	2 ^e tijdvak (herkansing)	3 ^e tijdvak (augustus)	totaal
havo/vwo	35	78	78	64	255
vmbo algemene vakken	12	53	49	44	158
vmbo beroepsgericht		92	8	8	108
totaal	47	223	135	116	521

Bron: Cito

1. Prof. dr. H. Hoijtink, prof. dr. K. Sijtsma, *Metten onder druk, Advies aan de CEVO inzake de normering van Eindexamens Voortgezet Onderwijs, Utrecht/Tilburg, september 2009.*

Herbert Hoijtink

vakgroep Methoden en Technieken,
Universiteit Utrecht

Op verzoek van het voormalige CEVO hebben twee hoogleraren, Herbert Hoijtink van de Universiteit Utrecht en Klaas Sijtsma van de Universiteit van Tilburg, in 2009 onderzoek gedaan naar de huidige normeringsystematiek van de examens voortgezet onderwijs. Dit resulteerde in het advies *Meten onder Druk*.

Bij de normering draait het erom hoe je ervoor kunt zorgen dat gelijke prestaties op verschillende examens toch gelijk beloond worden. Het CvE gebruikt tot nu toe de methodiek van het ijken van examens door middel van pre- en posttests. Daarbij krijgt een groep leerlingen vragen voorgelegd uit een vorig en het huidige examen. Hoijtink: 'Dat is op zich een objectieve methodiek die rekening houdt met de moeilijkheid van referentie-examens en echte examens, maar er zitten wel een aantal haken en ogen aan, waarnaar je verder onderzoek zou moeten doen. Bijvoorbeeld naar hoe groot de steekproef van leerlingen eigenlijk moet zijn. Of hoeveel de vragen in de pre/post test en het referentie- en echte examen moeten overlappen. En welke leerlingengroep gebruik je voor deze test,

kun je 5-vwoleerlingen een havo-examen laten maken? Hoe representatief is die groep dan? Wij geven in ons rapport aan, dat de beschrijving van de gekozen uitgangspunten in ieder geval goed en transparant moet zijn.'

De hoogleraren stellen voor ook de mogelijkheid van een schaduwexamen in overweging te nemen, dat wil zeggen dat je kort voor het echte examen een proefexamen aanbiedt aan de populatie die examen gaat doen. Hoijtink: 'Dan zit je zo dicht mogelijk tegen de reële examensituatie aan, al blijft het ook hierbij de vraag of leerlingen voldoende bereid en gemotiveerd zijn om die examensituatie echt te benaderen.' Hoijtink vervolgt: 'Het is aan het CvE om te besluiten wat ze kunnen of willen met onze aanbevelingen. Daar hebben wij geen verdere bemoeienis mee. Ik vind het op zich te waarderen, dat het toenmalige CEVO ons gevraagd heeft om met een objectieve blik naar de huidige gang van zaken te kijken. Onze insteek is methodisch/statistisch. Pas als een methode optimaal werkt, zou je valide uitspraken kunnen doen over het niveau van leerlingen in verhouding tot andere jaren.'

Jan Wiegers

lid Raad van Bestuur
Stichting Cito

Cito is de producent van het merendeel van de examens die in het Nederlandse onderwijs worden afgenomen. Voor alle examenonderdelen in het voortgezet onderwijs geeft CvE opdracht aan Cito om het examen te construeren. Tussen opdrachtverstrekking en het definitieve examen zitten ongeveer twee schooljaren.

Daarnaast werken Cito en CvE nauw samen bij de constructie van digitale examens. Wiegers noemt digitale examens een verrijking: 'Ze geven zo veel meer mogelijkheden op het gebied van beeld en geluid. En het levert een enorme besparing van drukwerk op, want jaarlijks worden zo'n 49 miljoen A4'tjes met examenopdrachten gedrukt. Examens voor de basisberoepsgerichte leerweg (bb) in het VMBO zijn al grotendeels digitaal. Dat kan gaan leiden tot 20 procent minder papiergebruik. CvE en Cito trekken samen op bij deze ontwikkeling.'

Op het punt van opdrachtformulering en kwaliteitsborging ziet Wiegers eigenlijk geen verandering met

de overgang van CEVO naar het CvE. 'Het Cito construeert de examens en heeft daarover tussentijds overleg met opdrachtgever CvE. Het College geeft uiteindelijk haar goedkeuring aan de examens. Het verschil ligt op het vlak van de financiën. Hoewel het ministerie officieel de subsidie toekent, is CvE de partij die controleert en monitort. Het CvE heeft daarvoor vastgelegd hoe om te gaan met een aantal algemene zaken'

De preambule waarin een aantal nadere kwaliteitseisen met betrekking tot gevoeligheden op het gebied van politiek, geloof en koningshuis worden gesteld aan de examenopgaven, noemt Wiegers een logisch gevolg van politieke vragen rond een examenopgave uit 2009: 'die aanscherping zou er toch wel gekomen zijn. Dat heeft volgens mij niet zo veel met de overgang van CEVO naar CvE te maken.' Dat neemt niet weg dat Wiegers de overgang van CEVO naar CvE een prima ontwikkeling noemt: 'Het CvE heeft meer smoel. Het is een club deskundige mensen die meer zichtbaarheid verdient.'

2 Positionering CvE

2.1 Regievoerder tussen overheid, examenpartijen en scholenveld

De wettelijke taak van het CvE is te zorgen voor goede examens en voor een goed verloop tijdens examens. Dat laatste rechtstreeks bij de examens die direct onder verantwoordelijkheid van CvE worden afgenomen, zoals de staatsexamens VO en NT2 en indirect en faciliterend bij de examens waarbij de afnameverantwoordelijkheid bij scholen ligt, zoals bij de centrale examens voortgezet onderwijs. Voor het uitvoeren van deze taken schakelt het CvE anderen in: DUO, Cito, SLO en Bureau ICE. Met de Inspectie voor het Onderwijs heeft het CvE een dubbele relatie: enerzijds ketenpartner tijdens de examenperioden, anderzijds is het onderworpen aan het toezicht van diezelfde inspectie. Daarnaast onderhoudt het CvE relaties met onder meer sectorraden en organisaties van leraren en van leerlingen en wetenschappelijke instituten.

Het jaar 2010 was het eerste volledige jaar waarin het CvE operationeel was. In dat eerste jaar is ernaar gestreefd goed zicht te krijgen op de eigen positionering, niet alleen in de rol van regievoerder, maar ook in de rol van aanspreekpunt in examen-zaken in het maatschappelijk krachtenveld. Deze laatste rol vraagt soms om een snelle reactie:

Nadat tijdens de examenperiode 2009 commotie ontstond over een examenvraag met een VVD-tekstfragment als bron, heeft de CEVO – in de overgangperiode naar CvE – een richtlijn opgesteld voor de eigen vaksecties en het Cito die moet voorkomen dat particuliere opvattingen en (waarde)oordelen van examenmakers in de examen-documenten voorkomen, zoals met de aangehaalde examenvraag van 2009 onbedoeld wel het geval was. Die richtlijn functioneerde, op één opgave van een muziekexamen na, goed bij de de centrale examens 2010.

In meer algemene zin is in 2010 aandacht besteed aan het hernieuwen en herijken van relaties met partners. Dit is conform een van de adviezen uit een externe audit die het CvE heeft laten verrichten in de zomer van 2010.² Aangeraden werd te komen tot een zorgvuldige netwerkanalyse en het formuleren van uitgangspunten die in contacten met partnerorganisaties als basis dienen.

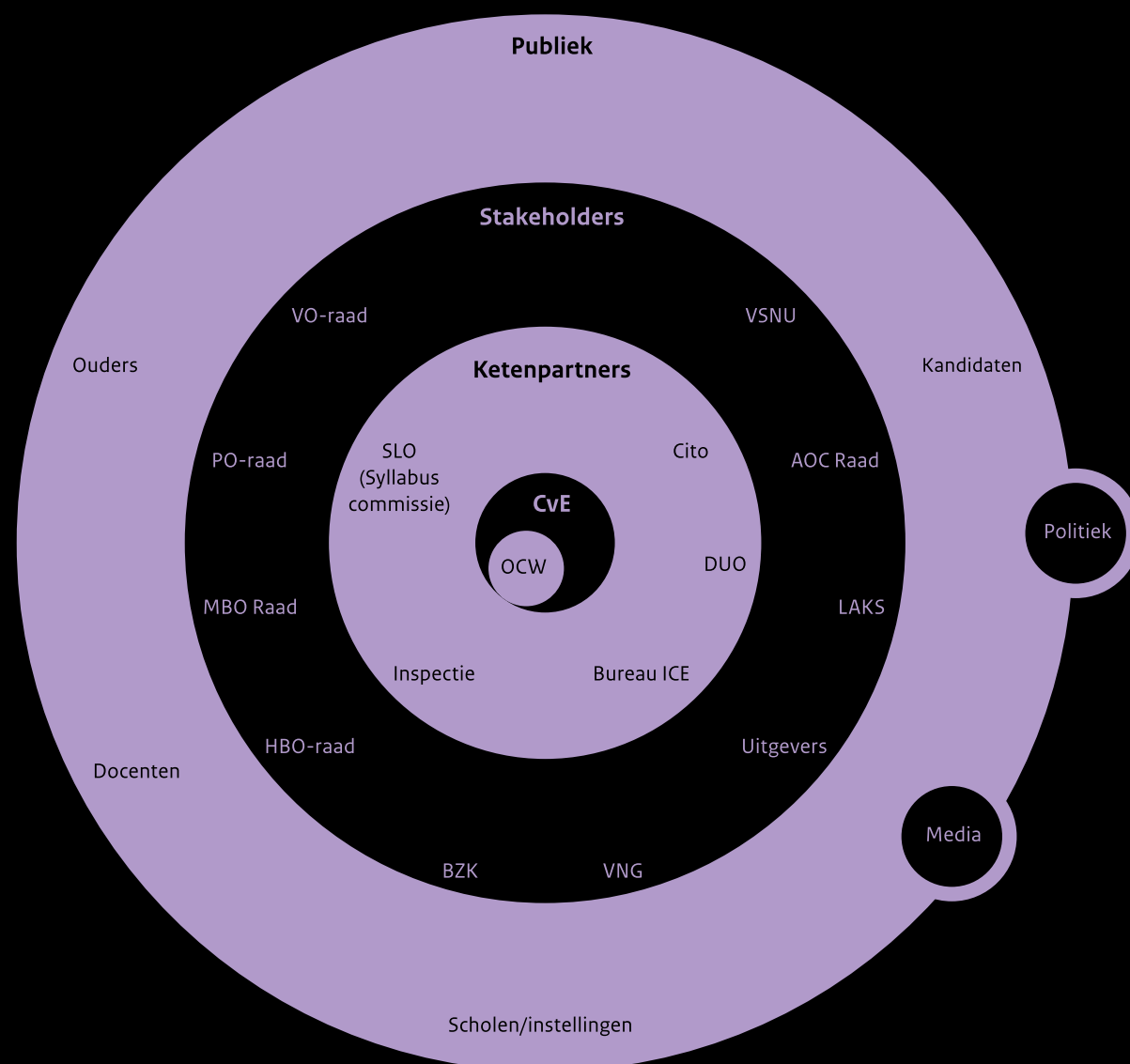
Organisaties die rond het examen VO een belangrijke rol spelen, zijn het LAKS, de inspectie en de VO-raad. Met het LAKS had ook de CEVO vanouds intensief contact, vooral rondom de afname van de centrale examens en in samenwerking met de inspectie. Dat contact is in 2010 gecontinueerd en na de centraalexamenperiode geëvalueerd. Hieruit bleek een wederzijds vertrouwen en waardering voor de opgebouwde relatie.

Ook het CvE en de VO-raad weten elkaar te vinden over zaken die beide raken. Op praktische punten is er intensief en constructief contact. Vergelijkbaar contact is er ook met de gezamenlijke ouderverenigingen en BALANS, de vereniging van ouders van kandidaten met een beperking.

Op het internationale vlak zijn contacten gelegd tijdens de EATP-conferentie in Barcelona. Uitbouw van die contacten is een aandachtspunt voor de middellange termijn.

2. Proef-audit CvE, gehouden in augustus 2010 door Hobéon-certificering met medewerking van prof. dr. M. Vermeulen, directeur IVA, Tilburg.

Stakeholdersveld

2.2 Wettelijke ketenpartners: DUO en Cito

Met de ketenpartners Cito en DUO – beide organisaties met eigen wettelijke taken op het gebied van de centrale examens VO – is ook in 2010 weer intensief en constructief samengewerkt. Naast de reguliere zaken is er in 2010 gewerkt aan een drietal zaken:

- het opstellen van een vaste overlegstructuur;
- het voorbereiden van afzonderlijke convenanten;
- en het voorbereiden van een kostprijsmodel voor de totale examenkosten.

Convenanten met deze beide partners moeten operationeel zijn vanaf 2012. In programma's van eisen zullen de kwaliteitseisen aan de producties van ketenpartners worden vastgelegd.

2.3 Overheid en politiek; inspectie en Onderwijsraad

Het CvE beweegt zich in een dynamische omgeving. De maatschappij kijkt voortdurend over de schouder mee. Het geheel van overheid, politiek en inspectie is daarom voor het CvE van essentieel belang. De overheid is opdrachtgever, de Tweede Kamer controleert én brengt regelmatig eigen opvattingen naar voren over niveauhandhaving, vormen van toetsing, en de kwaliteit daarvan. Een voorbeeld van het laatste was het aannemen van de Tweede Kamermotie Van Dijk/Van Dijk op 1 april 2010 in zake de vraag of correcte spelling en grammatica op enigerlei wijze (zouden) kunnen (gaan) meetellen in de beoordeling van elk centraal examenonderdeel.³ In opdracht van OCW en in samenwerking met Cito en Regioplan is hiernaar in 2010 door CvE onderzoek gedaan. De uitkomst is een uitvoerig advies dat een aantal opties beschrijft en aangeeft welke voorkeursopties samen met neerlandici verder zouden kunnen worden verkend. Bij dit onderzoek heeft Regioplan alle 71 CvE-vaksecties geraadpleegd. Tezamen vormen die een goede barometer omdat de leden docenten zijn die lesgeven in de examenklas en zijn voorgedragen door de vakvereniging of de onderwijsbonden.

Daarnaast is er op de achtergrond de Onderwijsraad: het adviesorgaan dat sinds 1996 met grote regelmaat adviezen heeft uitgebracht over toetsing en examinering in het Nederlandse onderwijs.³ Daarmee is de Onderwijsraad een belangrijke actor waar het gaat om ideevorming en vernieuwing rondom examinering en diplomering.

Met de minister en het departement van OCW heeft regelmatig afstemmings-overleg plaatsgevonden. Het resultaat daarvan is dat in 2010 afspraken zijn gemaakt over het aanspreekpunt op het departement, over de status van de CvE-adviezen, over de lijnen waarlangs de kosten worden betaald en over te maken management-afspraken.

Met de inspectie is het overleg in 2010 gestructureerd in een vast halfjaarlijks overleg. In 2010 is vooral aandacht besteed aan het toezichtkader van de inspectie op het CvE, dat in juli 2010 gereedkwam. Nieuw is nu ook dat de staatsexamens NT2 onder inspectietoezicht gaan vallen. Met de inspectie zijn afspraken gemaakt over de termijn waarbinnen 'volwassen' toezicht op basis van dit toezichtkader kan worden gerealiseerd. Immers, de kwaliteitskenmerken en de daaruit voortvloeiende indicatoren van het toezichtkader waren bij de start van het CvE nog onbekend.

3. Sanders, P.F. en Van der Werf, *Advisering over examinering: een stand van zaken*. Groningen, (Gion) 2008. Analyse van 10 jaar adviezen van de Onderwijsraad over examinering in VO, Middelbaar Beroepsonderwijs en Hoger Onderwijs.

2.4 Uitgevoerde acties in 2010

- opstellen van richtlijnen voor examenmakers in verband met maatschappelijk-neutrale exameninhouden;
- opstellen netwerkanalyse CvE en hernieuwde kennismaking met ketenpartners en stakeholders;
- onderzoek naar mogelijkheden om motie Van Dijk/Van Dijk uit te voeren;
- structurering van het overleg met OCW en inspectie.

Staatsexamens NT2

Het staatsexamen NT2 is een examen Nederlands voor mensen die een andere moedertaal hebben en die op latere leeftijd Nederlands hebben geleerd. Met het behalen van het staatsexamen NT2 kunnen zij laten zien dat ze de Nederlandse taal voldoende beheersen om in Nederland te kunnen werken of studeren.

Werken en studeren kan op verschillende niveaus die verschillende eisen stellen aan de taalvaardigheid. Het staatsexamen NT2 kent daarom programma I en II, waarvan er één moet worden gekozen. Deze programma's toetsen respectievelijk of iemand voldoende Nederlands beheerst voor een baan of een

beroepsopleiding op MBO-niveau en voor een baan of opleiding op HBO- of universitair niveau.

Een examenprogramma bestaat uit vier onderdelen: Lezen, Luisteren, Schrijven en Spreken. Als een kandidaat voor alle vier examenonderdelen is geslaagd, krijgt hij het diploma staatsexamens NT2.

De laatste jaren nemen ook vaak inburgeraars deel aan de staatsexamens NT2; het gaat dan om midden- en hoggeschoolde anderstalige volwassenen die niet beschikken over een bewijs van voldoende Nederlandse taalvaardigheid. Deelnemers die het diploma staatsexamens NT2 behalen voldoen daarmee aan de inburgeringsplicht en ook aan de eisen voor naturalisatie.

Aantal kandidaten staatsexamens NT2 2010

	Programma I	Programma II	totaal
Spreken	7.792	6.438	14.230
Luisteren	8.584	7.615	16.199
Lezen	7.009	5.715	12.724
Schrijven	6.851	5.576	12.427
Totaal	30.236	25.344	55.580

Staatsexamens VO

De staatsexamens vmbo TL, havo en vwo bestaan evenals de eindexamens uit twee gedeelten: het centraal eindexamen en het college-examen. Het college-examen wordt door de Commissie staats-examens VO zoveel mogelijk afgenomen zoals het schoolexamen. Staatsexamenkandidaten melden zich aan bij DUO.

De staatsexamens VO zijn bedoeld voor de volgende kandidaten:

- leerlingen van veel niet-door-het-rijk-bekostigde-scholen;
- leerlingen van scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (vso; scholen voor dove en slechthorende, voor blinde en slechtziende kinderen en voor kinderen met een lichamelijk of geestelijke beperking);
- kandidaten die zich individueel op een examen voorbereiden, zoals militairen, hoogbegaafde kinderen, ouderen, gedetineerden, topsporters.

Aantal kandidaten staatsexamens VO 2010

Staatsexamen	aantal kandidaten
VSO	1.637
Vmbo en havo/vwo (niet afkomstig van VSO-scholen)	2.630
Totaal	4.267

Aantal schriftelijke examenafnames 2010, staatsexamens VO

Inclusief vervangend mondeling examen.

	vmbo	havo	vwo	totaal
Pilotexamens afnames CE januari	150	612	692	1.454
Schriftelijke examens, 1 ^e tijdvak	1.073	4.133	3.081	8.287
Schriftelijke examens, 2 ^e tijdvak	97	399	1.037	1.533
Schriftelijke examens, 3 ^e tijdvak	414	1.254	756	2.424
Schriftelijke examens, 4 ^e tijdvak	3	11	5	19
Totaal	1.737	6.409	5.571	13.717

Aantal college examenafnames 2010, staatsexamens VO

	vmbo	havo	vwo	totaal
Diverse vakken, profielwerkstuk en sectorwerkstuk	263	667	601	1.531

3 Organisatieontwikkeling CvE

3.1 Kwaliteitsborging essentieel binnen CvE

In de ontwikkeling van het CvE staat kwaliteit centraal. Kwaliteit van zowel processen als van producten. Het CvE is een instituut dat de kwaliteit van examens moet waarborgen en er onder meer als regievoerder op moet toezien dan andere partners kwaliteit leveren. Het CvE moet daarom ook zelf kunnen aantonen dat de kwaliteit van zijn eigen onderliggende werkprocessen op orde is. De belangrijkste aanbeveling van het eerdergenoemde auditrapport was daarom te zorgen voor een kwaliteitsbeleid met daarin een (te kiezen) kwaliteitszorgsysteem én de formulering van kwaliteitsdoelstellingen.

Het nadenken over kwaliteitsdoelstellingen heeft bij de staatsexamens VO in 2010 geleid tot de formulering van een meerjarenverbetertraject. De focus ligt daarbij op de kwaliteit van de mondelinge college-examens: vakinhoudelijke aspecten van het mondelinge examen, pedagogisch handelen en toetsdidactiek. Sleutelfiguren bij de staatsexamens VO zijn locatievoorzitters en vakgroepvoorzitters. Zij dragen bij aan de zorg voor meer kwaliteitsbewuste examinatoren. Daarnaast worden (nieuwe) examinatoren getraind en geschoold.

3.2 Invoering kwaliteitszorgsysteem en overige kwaliteitsaspecten

---

In 2010 is het CvE begonnen met het opstellen van het kwaliteitsbeleid. Die zal in het najaar van 2011 gereed zijn. Voordat met de opstelling daarvan kon worden begonnen, heeft het CvE gekozen voor het INK-managementmodel als kwaliteitszorgsysteem. Dat is gebeurd nadat informatie verkregen is bij andere organisaties, waaronder een collega-zbo, over de wijze waarop daar het kwaliteitszorgsysteem is vormgegeven. Ook heeft interne scholing in het opzetten van en het omgaan met een kwaliteitszorgsysteem inmiddels plaatsgevonden. Het INK-managementsysteem is een sturings- en diagnostisch instrument dat erop gericht is een eenduidige en geborgde manier van werken te helpen ontwikkelen. Uitgangspunt in het kwaliteitszorgsysteem is het primaire proces: uitvoering van de wettelijke taken van het CvE. In het model is aandacht voor waardering van de omgeving en het personeel. De keuze voor het INK-systeem, aangepast aan het CvE, motiveert het CvE óók door te wijzen op de grote bekendheid van het systeem en de daarmee verbonden mogelijkheid om goed over de CvE-kwaliteitszorg te kunnen communiceren met ketenpartners en andere belanghebbenden.

Naast de essentiële kwaliteit van de interne processen en geleverde producten (examens en afnames) speelt voor het CvE kwaliteit ook op een andere manier een rol. De producten die het CvE levert, zijn voor afnemers (scholen) een onderdeel van de eigen kwaliteitszorg en voor toezichthouders (inspectie) een belangrijk ijkmiddel. Maar daarvoor moeten afnemers en toezichthouders wel voldoende zicht hebben op de werking van de producten van het CvE. Wat zegt een gemiddelde voor het centraal examen in een vak in een jaar, wat zegt het niet? Hoe is de normering tot stand gekomen? Het is van belang dat daarom in bredere kring meer bekend is over werking en functie van de centrale examens. Mede naar aanleiding van het rapport over de normering (zie §1.2) besteedt het CvE daarom veel aandacht aan voorlichting aan diverse groepen, waaronder met name ook leraren. Maar het is niet eenrichtingsverkeer; het CvE vraagt ook feedback.

Een voorbeeld daarvan is een digitale vragenlijst van CvE en Cito samen waarin docenten VO, na afloop van de centraalexamenperiode bevroegd worden naar de kwaliteit van examens.

De resultaten van de vragenlijst worden met diverse vakverenigingen besproken. Zo zijn de resultaten van de beeldende vakken GL/TL met de Vereniging Onderwijs Kunst en Cultuur (VONKC) besproken. Vervolgens heeft de vakvereniging een studiebijeenkomst georganiseerd waarin docenten beeldend met elkaar in gesprekken gingen over hoe zij hun kandidaten voorbereiden op het centraal examen. Tijdens die bijeenkomst heeft het CvE een inleiding verzorgd over de functie van de syllabus en het taalgebruik in het centraal examen. Voor veel docenten was het een eye-opener dat het centraal examen niet vanuit een ivoren toren wordt geconstrueerd, maar met collega's uit het veld.

In 2011 zal de praktijk van systematische bevraging van docenten over de centrale examens worden uitgebreid.

3.3 Bureau-ontwikkelingen

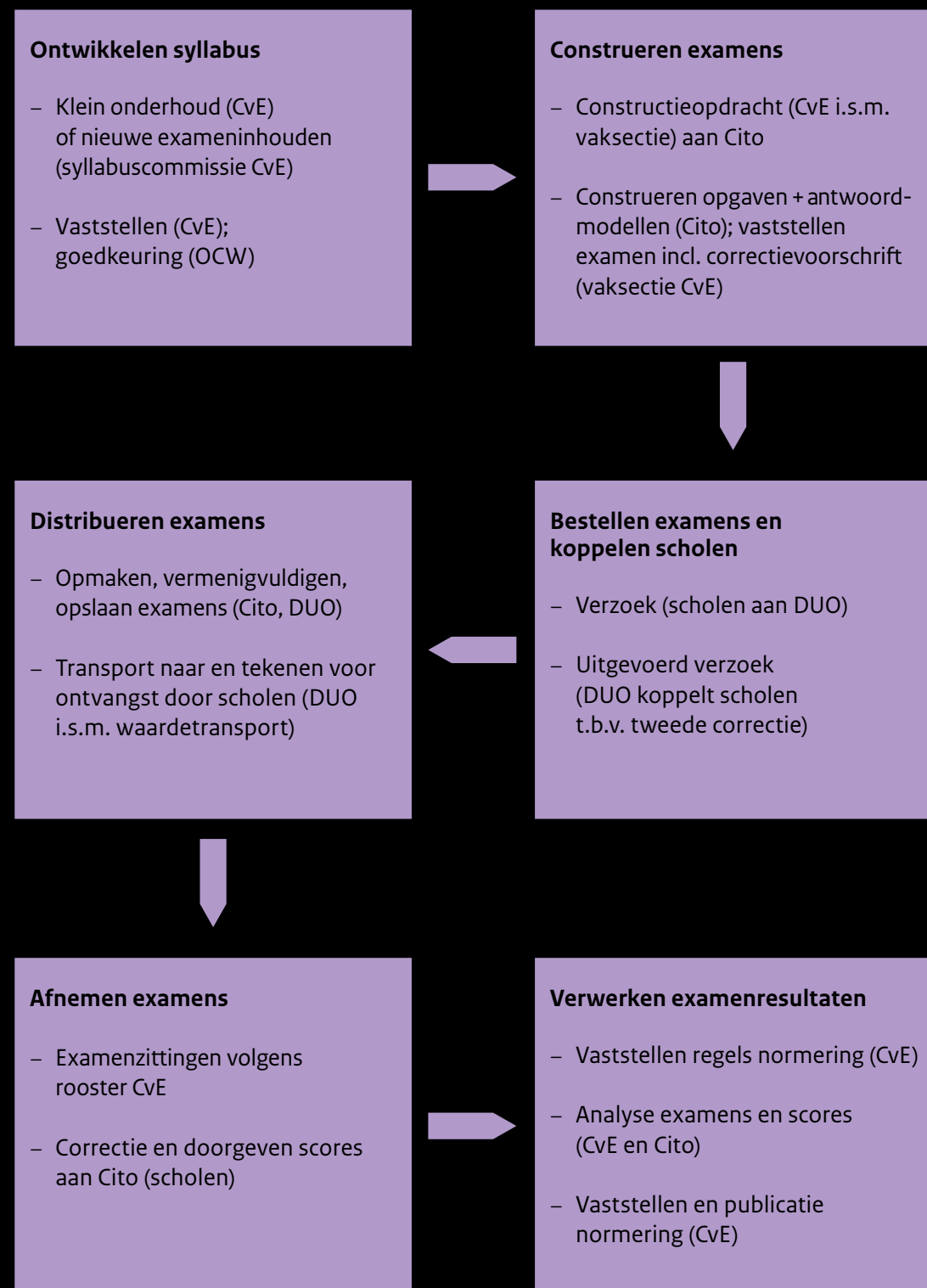
Het CvE is in 2009 gestart in de wetenschap dat de samenstellende onderdelen goed functionerende eenheden waren waarbinnen hoge professionele standaarden golden. Tegelijk was er de wetenschap dat het primaire proces – voor goede examens zorgen – voor het feit van de samenvoeging op geen enkele wijze mocht stagneren. Vandaar dat ervan afgezien is om in 2010 belangrijke structurele wijzigingen in de organisatie aan te brengen. Bij de implementatie van het kwaliteitszorgsysteem, waartoe in 2010 is besloten, zal uiteraard ook de interne organisatie van het bureau worden gezien evenals de samenwerking college – bureau en de afstemming van de samenstellende CvE-onderdelen onderling. In 2010 is een begin gemaakt met prioritering: vooruitlopend op de uitwerking van het kwaliteitszorgsysteem zijn inmiddels korte-, middellange- en langetermijndoelen gespecificeerd. De bureaucapaciteit is daarbij een punt van zorg.

3.4 Uitgevoerde acties in 2010

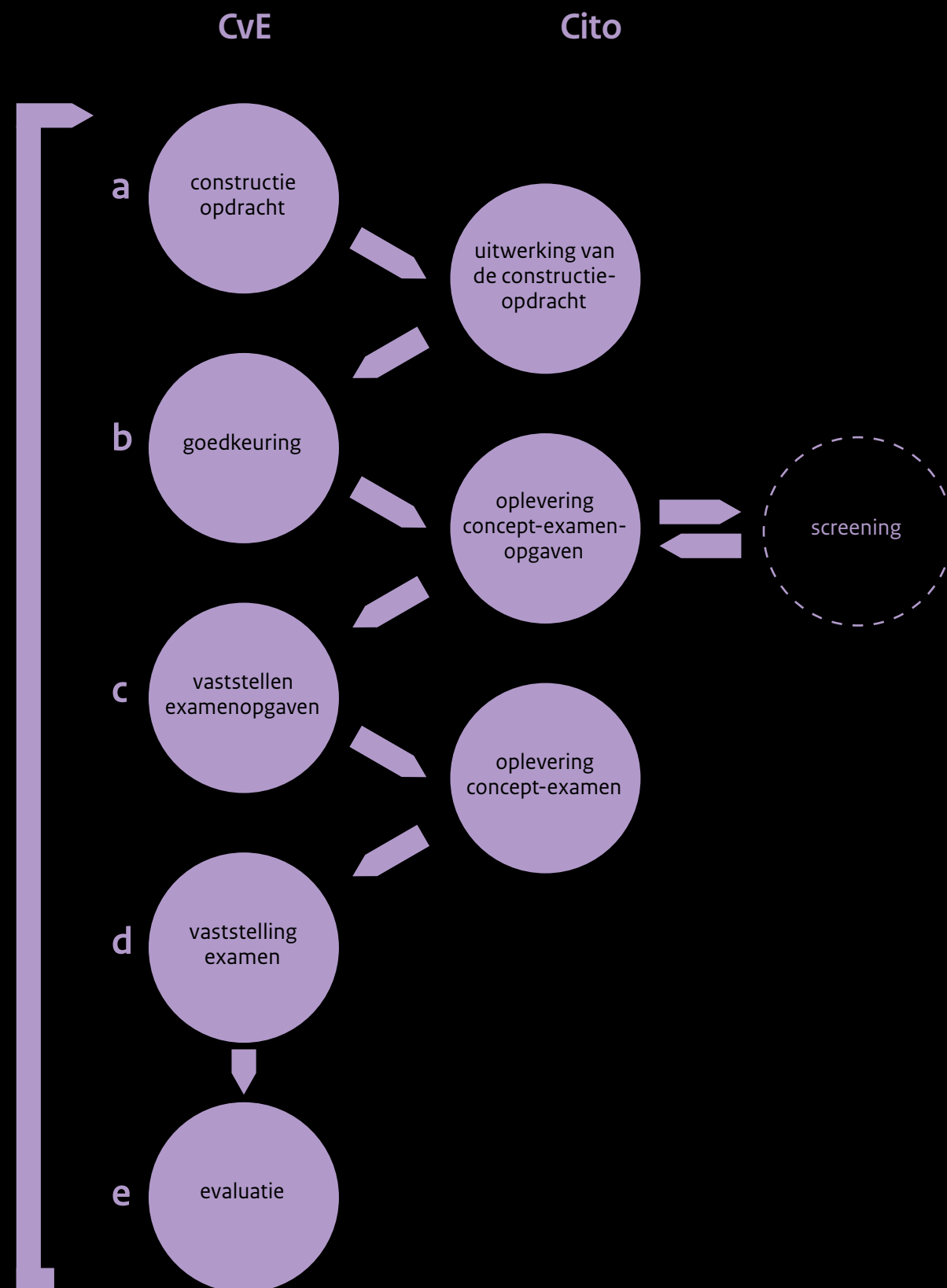

- opstelling van een meerjarenverbetertraject staatsexamens VO (2011-2013);
- opstelling van een nieuwe informatiebrochure voor examinatoren staatsexamens VO;
- besluit over kwaliteitszorgsysteem;
- uitbreiding systematische gegevensverzameling/gebruikerservaringen over het centraal examen bij docenten.

Uitvoeren werkprogramma centrale examens VO

Stroomschema constructieopdracht

Eefje Cadée

senior consultant projectleider
Staatsexamens NT2 bij Bureau ICE

Bureau ICE ontwikkelt staatsexamens NT2 voor de onderdelen Lezen en Schrijven; sinds 2010 gebeurt dit in opdracht van het CvE. Voorheen vond de aansturing plaats vanuit de staatsexamencommissie Nt2 en het ministerie van OCW. Cadée: 'Ontwikkelen betekent het maken van de opgaven, het samenstellen van de examens, het gereed maken van de examens voor afname, de beoordeling en het berekenen van de uitslag voor de kandidaten'. Bij de staatsexamens NT2 gaat het om permanente examinering. Gedurende het hele jaar wordt op zes examenlocaties in het land (vrijwel) wekelijks geëxamineerd. Per jaar doen momenteel tussen de 4.500 en 7.000 kandidaten het staatsexamen NT2 voor de onderdelen Lezen en Schrijven.

'Sinds de staatsexamencommissie is opgegaan in het CvE is er in onze feitelijke werkzaamheden niet echt iets veranderd', zegt Cadée. 'Wel is de aansturing vanuit het CvE als opdrachtgever iets anders. De procedures

zijn helder vastgelegd. We moeten onze offerte in een eerder stadium aanleveren, en het CvE houdt het budget, de inhoudelijke kwaliteit en de planning goed in de gaten.'

'De samenwerking is beslist vruchtbaar. Binnen het CvE is veel expertise aanwezig, en het is prettig dat wij daar ook een beroep op kunnen doen. Bijvoorbeeld over ontwikkelingen in de examens Voortgezet Onderwijs en de Centrale Examens MBO. Daar kunnen wij ook ons voordeel mee doen. In zo'n eerste jaar is het nog een beetje zoeken welke kennis bij wie aanwezig is, maar inmiddels weten we elkaar te vinden. Over en weer. Ook wij kunnen het CvE van informatie voorzien en onze ervaringen uit de praktijk delen. Wij hebben in 2010 bijvoorbeeld gezamenlijk nagedacht over het afnemen van de staatsexamens NT2 binnen de nieuwe ontwikkelingen examensoftware. Al met al verwacht ik dat de synergie nog verder zal toenemen en we gezamenlijk tot goede werkbare ideeën kunnen blijven komen.'

Eduard Millenaar

manager examens
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

DUO is vooral bekend als de organisatie die de financiering van studenten en onderwijsinstellingen coördineert. Maar ook de logistieke organisatie van de staatsexamens VO en NT2 en van de centrale examens VO valt onder de uitvoeringstaken van DUO. Een omvangrijke taak: de operationele organisatie van de staatsexamens omvat de registratie van aanmeldingen, betalingen, inschrijvingen, het regelen van zalen, de distributie van de resultaten en het organiseren van correctiedagen. Voor de centrale examens VO gaat het onder andere om de coördinatie van het drukwerk van de examens, de opslag en de distributie ervan.

'DUO is ongeveer gelijktijdig met het CvE ontstaan', vertelt Eduard Millenaar. 'Wij zijn een uitvoeringsorganisatie van OCW en vallen rechtstreeks onder het ministerie. Het CvE heeft een aantal wettelijke taken gekregen, waaronder de regierol voor de examens. Om helder vast te leggen hoe de lijnen ten aanzien van verantwoordelijkheden en financiën precies lopen, wordt in overleg tussen DUO, OCW en CvE een convenant gemaakt.'

'In het afgelopen jaar stond de continuïteit voorop. Ons takenpakket en de daarbij horende verantwoordelijkheden is in grote lijnen gelijk gebleven, maar is

nu wel beter wettelijk geborgd. Dat vormde de aanleiding om alle procedures door te nemen en nieuwe afspraken te maken.' Millenaar beschouwt de nieuwe afspraken als een verbetering: 'Het was goed om zaken eens tegen het licht te houden. Door alles helder op papier te zetten, realiseer je je waar nog lacunes zitten.' CvE is verantwoordelijk voor beleidsbeslissingen en ook de benoeming van en instructies voor de examinatoren en correctoren voor het staatsexamen VO valt onder de verantwoordelijkheid van het college. In de praktijk betekent dit, dat DUO niet meer de benoemingsbesluiten tekent. De veranderingen zitten dus vooral in de bestuurlijke kant, in de afbakening van verantwoordelijkheden. De operationele taken blijven onder DUO vallen.' Een andere belangrijke taak van DUO is de ontwikkeling en aanbesteding van software voor de digitale examens in het VO en het MBO. Millenaar: 'Dit gebeurt in nauwe samenwerking tussen CvE en ons. Ook hierbij is het college regiehouder en DUO de uitvoerder en beheerder.' Millenaar benadrukt dat de invulling van de nieuwe rolverdeling de samenwerking tussen CvE en DUO juist heeft versterkt: 'allebei zijn we gebaat bij een heldere verdeling van taken en verantwoordelijkheden. Die verdeling krijgt gestalte binnen een optimale samenwerking.'

4 Transparantie

4.1 Public affairs

Verantwoordelijkheid dragen voor examens en voor het goede verloop bij afname van examens impliceert verantwoordelijkheid afleggen, dus transparant werken. Het CvE heeft de wettelijke verplichting jaarlijks naar de overheid te rapporteren, maar transparant werken betekent meer: alle betrokkenen bij het examenproces informeren, initiatief nemen tot publieksinformatie en reageren op kwesties die zich eventueel rond examens voordoen. De externe audit spreekt van investeren in 'public affairs' en legt een expliciete relatie tussen kenmerken CvE (betrouwbaarheid, autoriteit), ambities CvE (bijvoorbeeld doorontwikkeling expertrol) en communicatiebeleid.

4.2 Communicatiebeleid en communicatieplan

In 2010 is begonnen met het maken van een plan van aanpak voor de komende jaren en het verzorgen/actualiseren van de meest noodzakelijke communicatie-elementen: huisstijl, website, examencampagne, samenstellen perslijst enzovoort. Dit zijn activiteiten die geen uitstel dulden en vooruitlopen op het maken van een meerjarig communicatieplan.

In de centraal examenperiode VO stond het CvE voor het eerst voor de taak zelfstandig persvragen te beantwoorden. Het CvE werd meer dan vijftig keer door de pers benaderd met technische vragen over examens en met vragen om commentaar op bepaalde kwesties, bijvoorbeeld over de inhoud of de moeilijkheidsgraad van een specifiek examen, een vermeend gekraakt systeem bij Cito, gebruik van een muziekfragment in een examen muziek. Ook is in 2010 de opzet van de *Examenkrant* herzien, een uitgave van het CvE die gericht is op voorlichting over de centraalexamenperiode aan leerlingen. Bij het centraal examen 2011 maken leerlingen voor het eerst kennis met de vernieuwde opzet.

De staatsexamens NT2 hebben al een langere traditie wat voorlichting betreft: op veel verschillende manieren werden en worden scholen, cursusaanbieders, maatschappelijke instellingen, gemeentebesturen maar ook sleutelfiguren op de arbeidsmarkt geïnformeerd. Voor kandidaten is er een website waar alle informatie over de staatsexamens NT2 beschikbaar is en er zijn ook voorbeeldexamens te downloaden. In de landelijke bladen voor NT2-docenten heeft het CvE vaste rubrieken om docenten te kunnen informeren.

Het communicatiebeleid van het CvE als geheel is volop in ontwikkeling. Veel beleidsmatige activiteiten die het CvE de komende jaren zullen ontplooiën hebben een communicatiecomponent die verder uitgewerkt moet worden. Dat betreft:

- *algemene communicatie* (positionering CvE, pers en media, organisatie van omgevingskennis);
- *de communicatie met het scholenveld en stakeholders* (gericht op betrokkenheid);
- *communicatie met ketenpartners* (continuering en verdere ontwikkeling samenwerking);
- *de interne communicatie* (verbinden van de vier disciplines van het CvE).

4.3 Omgaan met vragen, klachten en fouten

Als verantwoordelijke voor examens heeft het CvE een taak bij de behandeling van klachten over eigen afnames (staatsexamens NT2 en college-examens als onderdeel van het staatsexamen VO) en van vragen over onvolkomenheden in de examens. Klachten over de gang van zaken bij een afname van een centraal examen horen thuis bij de inspectie, die met CvE overlegt over passende maatregelen die recht doen aan de kandidaat.

Noodscenario examens

Sinds een aantal jaren is er een 'noodscenario examens'. Dit noodscenario is met verschillende ketenpartners opgesteld en treedt in werking bij een calamiteit bij de centrale examens. Het noodscenario wordt elk jaar tegen het licht gehouden en eventueel aangepast aan de actualiteit. Voor het CvE zijn vooral ingrijpende incidenten waarbij sprake is van schending van geheimhouding, want dan moeten mogelijk nieuwe opgaven worden aangeleverd.

Zo was in 2010 bij een deel van de examens scheikunde vwo eerste tijdvak de bijlage verpakt die hoorde bij het tweede tijdvak. Dit had gevolgen voor een groep kandidaten in het eerste tijdvak. Daarom is besloten de betreffende opgave voor alle kandidaten te laten vervallen. Maar het incident had ook gevolgen voor het tweede tijdvak: de uitgereikte bijlage gaf informatie weg over de inhoud van het tweede tijdvak. Dat noodzaakte tot een complexe en kostbare omwisselingsoefening waarbij koeriers een nieuw examen scheikunde op de scholen bezorgden. Voor de scholen bleef de overlast beperkt tot het omwisselen van pakketjes.

Tijdens de examenperiode in het VO komen via de 'Examenlijn' van het CvE veel opmerkingen en vragen van docenten binnen. Ook leerlingen melden vermoede fouten via het LAKS. Als wordt verondersteld dat een vraag of het correctievoorschrift niet deugdelijk is, dan is het oordeel daarover aan de vakdeskundigen van het CvE, de leden van de vaksectie. Blijkt inderdaad een vraag niet te deugen dan wordt het correctievoorschrift aangepast of, als de correctie al goeddeels is voltooid, de N-term bij de normering.

Commissie Gelijke Behandeling

Klachten komen ook soms binnen bij andere instanties. Een examenkandidaat wendde zich in 2010 tot de Commissie Gelijke Behandeling. Zij had vanwege haar leesbeperking recht op audio, dat wil zeggen het voorlezen van de tekst van het examen. In het eerste tijdvak in mei levert CvE als service aan scholen een cd met daarop de ingesproken tekst van het examen. Het inzetten van individuele voorleeshulpen is bij deze grootschalige afnames immers heel lastig. Bij andere examens (tweede en derde tijdvak, pilot januari-examens) is de inzet van een voorleeshulp wel uitvoerbaar. De klaagster interpreteerde haar recht op audio als recht op een cd, en nam geen genoegen met de aangeboden voorleeshulp. De Commissie Gelijke Behandeling meent dat bij de door het CvE gehanteerde werkwijze met een individuele voorleeshulp in voldoende mate recht gedaan wordt aan de kandidaat met recht op audio. Een uitspraak die van belang is voor het CvE, maar ook voor scholen: scholen moeten voor kandidaten die in het eerste tijdvak rechte van de cd gebruikmaakten, in het tweede tijdvak een voorleeshulp inzetten.

Staatsexamens NT2

Ondanks uiterste zorgvuldigheid van alle betrokkenen komen soms fouten voor. Zo is in 2008 en 2009 bij de staatsexamens NT2 een fout gemaakt bij de invoer van gegevens in de computer waardoor enkele luisterexamens een verkeerde cesuur kregen. Als gevolg daarvan is een groep kandidaten voor dat onderdeel onterecht

gezakt. In 2010 is deze kwestie aan het licht gekomen en door het CvE als eindverantwoordelijke afgehandeld: gedupeerden zijn in kaart gebracht, de schade is bekeken en de kandidaten van destijds zijn persoonlijk benaderd. De gedupeerden hebben alsnog een certificaat ontvangen en eventueel teveel betaalde examens en reiskosten zijn vergoed. De werkwijze bij de computerinvoer is zodanig aangepast dat zulke vergissingen niet meer mogelijk zijn.

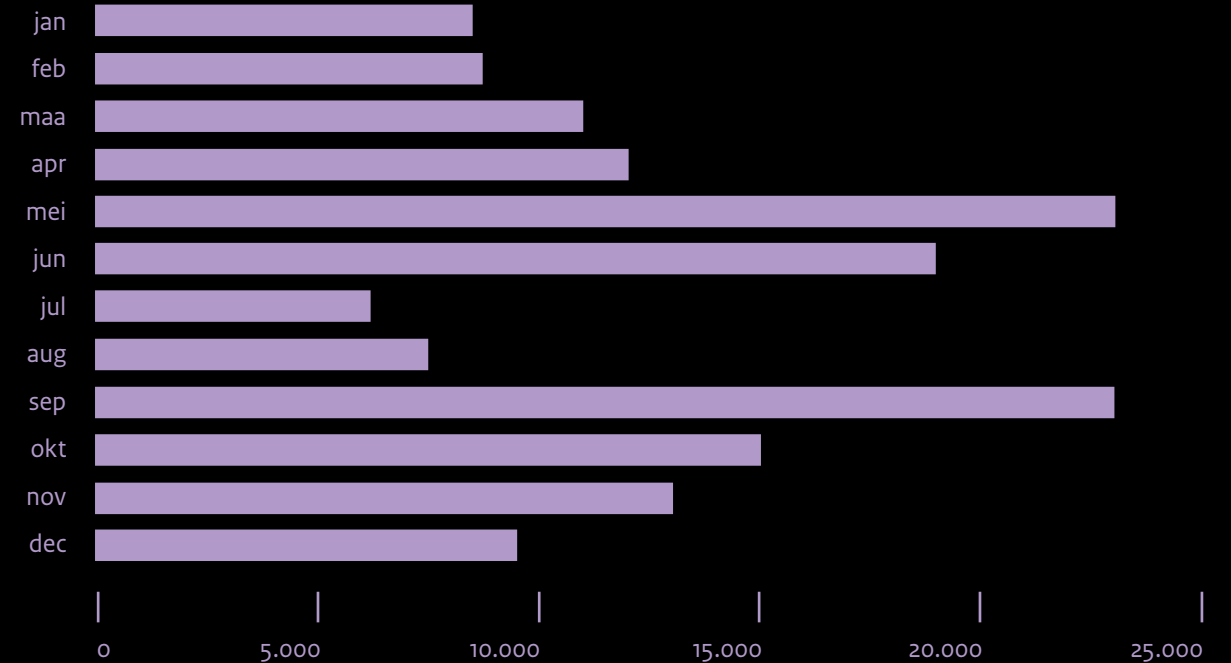
Staatsexamens VO

Bij de staatsexamens VO had minder dan één procent van de 5000 kandidaten een klacht. Analyse van de klachten leerde dat deze klachten vooral lagen op het terrein van werkstukken, inzagemoogelijkheden en mondelinge examens. Bezwaren werden vooral ingediend tegen afwijzing in verband met aanmelding, betaling en insturen van werkstukken. Extra aandacht voor deze klachten spreekt voor zich.

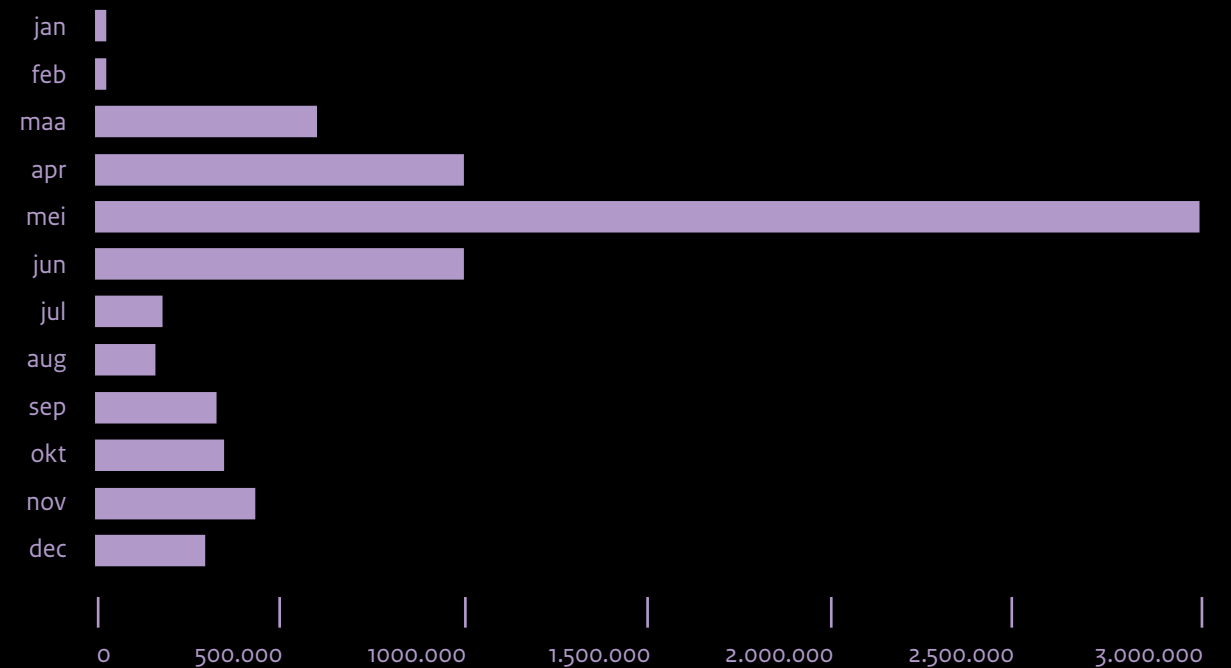
4.4 Uitgevoerde acties in 2010

- reflectie op public affairs en public relations van het CvE bij wijze van voorbereiding op het maken van een meerjarig communicatiebeleidsplan;
- het verzorgen en actualiseren van een aantal communicatie-elementen vanuit een onmiddellijke noodzaak: huisstijl, website, examencampagne.

Aantal bezoekers www.cve.nl 2010

Aantal bezoekers www.examenblad.nl 2010

Jaaroverzicht College voor Examens officiële Regelingen en publicaties

titel	grondslag	publicatiedatum
Centrale examens in 2010 voor vwo, havo, vmbo en vavo (Maartmededeling)		19-03-2010
Regeling aangewezen vakken tweede tijdvak centrale examens 2010	Wet Cve art 2 lid 6 b, Eindexamenbesluit art 37 lid 4	29-03-2010; SC 2010-4929
Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen	Wet Cve art 2 lid 2 d	31-03-2010; SC 2010-4974
Regeling omzetting scores centrale examens in cijfers	Wet Cve art 2 lid 2 e	07-04-2010; SC 2010- 5319
Regeling rooster en toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens van de eindexamens en de staatsexamens vwo, havo en vmbo in 2012	Wet Cve art 2 lid 2 a, b en g	15-07-2010; SC 2010-10999
Aanmeldprocedure staatsexamens VO 2011	Besluit staatsexamens art 3	01-09-2010
Regeling examenreglement staatsexamens NT2 2011	Wet Cve art 2 lid 5 a, Staatsexamenbesluit NT2 art 10 lid 2	06-09-2010; SC 2010-13670
Mededelingen over de eindexamens 2011 voor vwo, havo, vmbo en vavo (Septembermededeling)		22-09-2010
Regeling syllabi centrale examens VO 2012	Wet Cve art 2 lid 2 f	15-12-2010; SC 2010-20216
Regeling examenreglement en PTA staatsexamens vwo-havo-vmbo 2011	Wet Cve art 2 lid 3, Besluit staatsexamens art 13 lid 1 en 2	12-10-2010; SC 2010-15755
Regeling examenprogramma staatsexamen NT2 2012	Wet Cve art 2 lid 5 a, Staatsexamenbesluit NT2 art 10 lid 1	25-01-2011; SC 2011-1180
Aanmeldprocedure staatsexamens NT2 2012	Wet Cve art 2 lid 5 a, Staatsexamenbesluit NT2 art 10 lid 1	25-01-2011; SC 2011-1179
Regeling beoordelingsnormen staatsexamen NT2	Wet Cve art 2 lid 5 c	22-12-2010; SC 2010-20561
Werkprogramma 2011		18 mei 2010
Jaarverslag 2010		31 maart 2011

Voorlichtingsmomenten naar de omgeving

Centrale Examens VO

- Maart- en septembermededelingen
- Examenblad.nl
- Examenlijn voor vragen van docenten gedurende afnameperiode
- Persberichten; antwoorden op persvragen;
- Examenkrant;
- Naar relevantie en/of behoefte vindt terugkoppeling plaats op evaluaties en/of examenbesprekingen van vakverenigingen

Staatsexamens VO

- via www.ocwduo.nl

Staatsexamens NT2

- via www.ocwduo.nl

5 Ontwikkelkracht

5.1 Exploratie nieuwe domeinen en nieuwe mogelijkheden

Het CvE heeft de intentie om – naast het op peil houden en zo nodig verbeteren van huidige diensten en producten – kennis te ontwikkelen inzake nieuwe diensten of om nieuwe toepassingsgebieden te vinden.

5.2 Centraal ontwikkelde examens taal en rekenen in het MBO

Het belangrijkste nieuwe terrein voor het CvE is het MBO. Opdracht: het (doen) ontwikkelen en introduceren van de centraal ontwikkelde examens (coe's) voor taal en rekenen. Vanaf 2013/2014 worden de eerste coe's afgelegd door studenten aan mbo-opleidingen. Daaraan vooraf gaan twee jaren van pilotexamens. In juni 2010 heeft het CvE in samenwerking met de MBO Raad, het Steunpunt taal en rekenen MBO en Cito twee werkconferenties georganiseerd voor beleidsmedewerkers taal en rekenen, IT-deskundigen en stafmedewerkers examinering uit de mbo-instellingen. De conferenties werden zeer goed bezocht en positief geëvalueerd. Daarnaast heeft het CvE de brochure *Naar centraal ontwikkelde examens Nederlandse taal en rekenen in het MBO* opgeleverd en verzonden naar het College van Bestuur van de instellingen voor MBO. Ook is in 2010 het eerste pilotexamen taal en rekenen voor MBO niveau 4 opgeleverd dat in februari 2011 als prepilot zal worden afgenomen: twintig instellingen doen mee met in totaal 3500 deelnemers. Dit is een eerste test die vooral gegevens over organisatie en logistiek moeten opleveren.

Tegelijkertijd lopen er sinds oktober 2010 voorlichtingsactiviteiten voor mbo-instellingen die nog niet deelnemen aan de prepilot in februari 2011.

Naast veel organisatorisch werk betekent de introductie van coe's taal en rekenen in het MBO ook veel inhoudelijk ontwikkelwerk: er is een conceptsyllabus Nederlandse taal niveau 3F (MBO 4) opgesteld en voor raadpleging aan het veld voorgelegd. Voor de mbo-niveaus 2 en 3 zijn er prototypes (voorbeelden) opgesteld van de toekomstige examens taal op referentieniveau 2F. Er zijn acties ondernomen om ervoor te zorgen dat het nieuwe referentieniveau taal een rol gaat spelen in de bestaande examinering voor Nederlands en dat de wijze waarop de referentieniveaus in het MBO worden geëxamineerd afgestemd wordt met de manier waarop dat in het VO zal gaan gebeuren.

Vergelijkbare trajecten lopen voor rekenen.

5.3 Vakvernieuwingen, pilotexamens en uitslagregels

Vernieuwing van vakken in het VO – het opstellen van nieuwe, aan de tijd aangepaste exameneisen – vindt doorlopend plaats. Het legt een fors beslag op de capaciteit van deelnemende scholen, vernieuwingscommissies en SLO, maar ook van CvE en Cito. In 2010 speelde ingrijpende vakvernieuwing in het havo/vwo bij de vakken geschiedenis, wiskunde A, wiskunde B, wiskunde C, natuurkunde, scheikunde, biologie, economie en maatschappijwetenschappen; in het vmbo bij aardrijkskunde. Daarnaast zijn wijzigingen nodig in het kader van de referentieniveaus voor taal en rekenen, en bij de moderne vreemde talen in verband met het Europees referentiekader. Samen met Cito

staat het CvE voor de taak te waarborgen dat ook in vernieuwde programma's de kandidaten bij het centraal examen fair worden beoordeeld én dat het centraal examen in voldoende mate representatief is voor de examenstof en de eisen van het vervolgonderwijs.

Pilotexamens

Pilotexamens vanwege vakvernieuwingen in het VO waren er bij havo en vwo voor de vakken natuurkunde, scheikunde, biologie, economie en geschiedenis. In het vwo voor het eerst, in het havo voor het tweede jaar; voor geschiedenis havo loopt de pilot al langer. Ook bij de pilotexamens heeft CvE passende normen vastgesteld, ook al zijn bij vakvernieuwingen de prestatie-eisen nog niet uitgekristalliseerd.

De overlap tussen het pilotexamen en het reguliere centraal examen maakte het bij de meeste pilotexamens mogelijk om het vaardigheidsniveau van de leerlingen van de pilotscholen te vergelijken met dat van de reguliere kandidaten. Bij de normering van de pilotexamens gold als extra uitgangspunt tijdens de beginfase dat de kandidaten geen nadeel mogen ondervinden van de soms onvermijdelijk rommelige start van een pilot. Evaluatie met docenten van de pilotscholen leert dat aan dit uitgangspunt recht is gedaan.

Uitslagregels

De verscherpte uitslagregels die in 2009 en 2010 bekend zijn gemaakt aan de Tweede Kamer noodzaken tot aandacht voor zorgleerlingen. De zorg voor zorgleerlingen verdraagt zich namelijk niet altijd met de voor iedereen geldende eisen bij centrale examinering. Dit probleem zal nooit geheel kunnen worden opgelost, maar wel vraagt het CvE er aandacht voor.

5.4 Digitale examens en examensoftware

In het VO deden in 2010 rond de 550 scholen mee aan een of meerdere centrale examens op de computer. Binnen de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo werden op 90% van de scholen alle algemene vakken op de computer afgenomen. De computerexamens raken langzaam ingeburgerd en sluiten goed aan bij de leerlingen. Met name het flexibel kunnen aanbieden van de examens draagt bij aan dit succes. Daar waar computerexamens nog niet flexibel worden aangeboden, wordt bij bepaalde vakken gekeken of er op inhoudelijk gebied winst geboekt kan worden. Met name de examens van de kunstvakken zijn gebaat bij afname per computer.

Ook de staatsexamens NT2 worden al jaren merendeels op de computer afgenomen. Bij de examens luister- en spreekvaardigheid is afname zonder computer niet meer voor te stellen. Bij het examen leesvaardigheid biedt de computer veel voordelen bij het effectief verwerken van de (automatisch gescoorde) antwoorden. Het examen schrijfvaardigheid werd in 2010 nog op papier afgenomen, omdat nog niet duidelijk was of invoer via het toetsenbord aansluit bij de kandidaten. De resultaten van de schrijfexamens worden wel digitaal verwerkt en op deze manier geschikt gemaakt voor het geavanceerde gesegmenteerd beoordelen. Er wordt onderzocht of op termijn ook het schrijfexamen op de computer kan worden afgenomen.

Het CvE wil over een aantal jaren overstappen op nieuwe examensoftware, om te voldoen aan de eisen van deze tijd (multiplatform, online). De zoektocht naar deze nieuwe examensoftware is in 2010 gestart. De eisen zijn in 2010 samen met DUO en Cito opgesteld. In 2011 wordt begonnen met de bouw van het nieuwe systeem. Het systeem zal grotendeels door DUO worden gebouwd en zal ook bij DUO worden ondergebracht en beheerd. De samenwerking tussen CvE en DUO op dit gebied is intensief geweest in 2010 en daardoor is de onderlinge vertrouwdheid toegenomen. De examenspecifieke software wordt gebouwd door een externe partij die via een Europese aanbesteding gezocht gaat worden.

5.5 Examens in Caribisch Nederland

In 2010 werd overleg gevoerd rond de examenregelingen die (gaan) gelden in Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius, Saba). Het ministerie van OCW heeft besloten tot een heldere overgangsregeling. Die maakt het op zijn beurt weer nodig dat het CvE niet alleen de scholen in Caribisch Nederland voorlicht over de toekomstige situatie, maar dat het CvE ook de hulp en ondersteuning nodig heeft van de examenbureaus op Curaçao (feitelijk de opvolger van het examenbureau ETE van de Nederlandse Antillen), van het nieuwe examenbureau van Sint Maarten en van CXC, een examenorganisatie op Barbados die examens verzorgt voor het Engelstalige deel van het Caribisch gebied inclusief Saba. Daarnaast zal op Bonaire een staatsexamenlocatie worden opgezet. Van belang is, op een heldere wijze te regelen hoe het CvE zijn verantwoordelijkheid kan nemen in situaties waarbij de uitvoering belegd is bij anderen. Een en ander vergt veel overleg, maar dat verloopt dankzij onderling vertrouwen goed.

5.6 Uitgevoerde acties in 2010

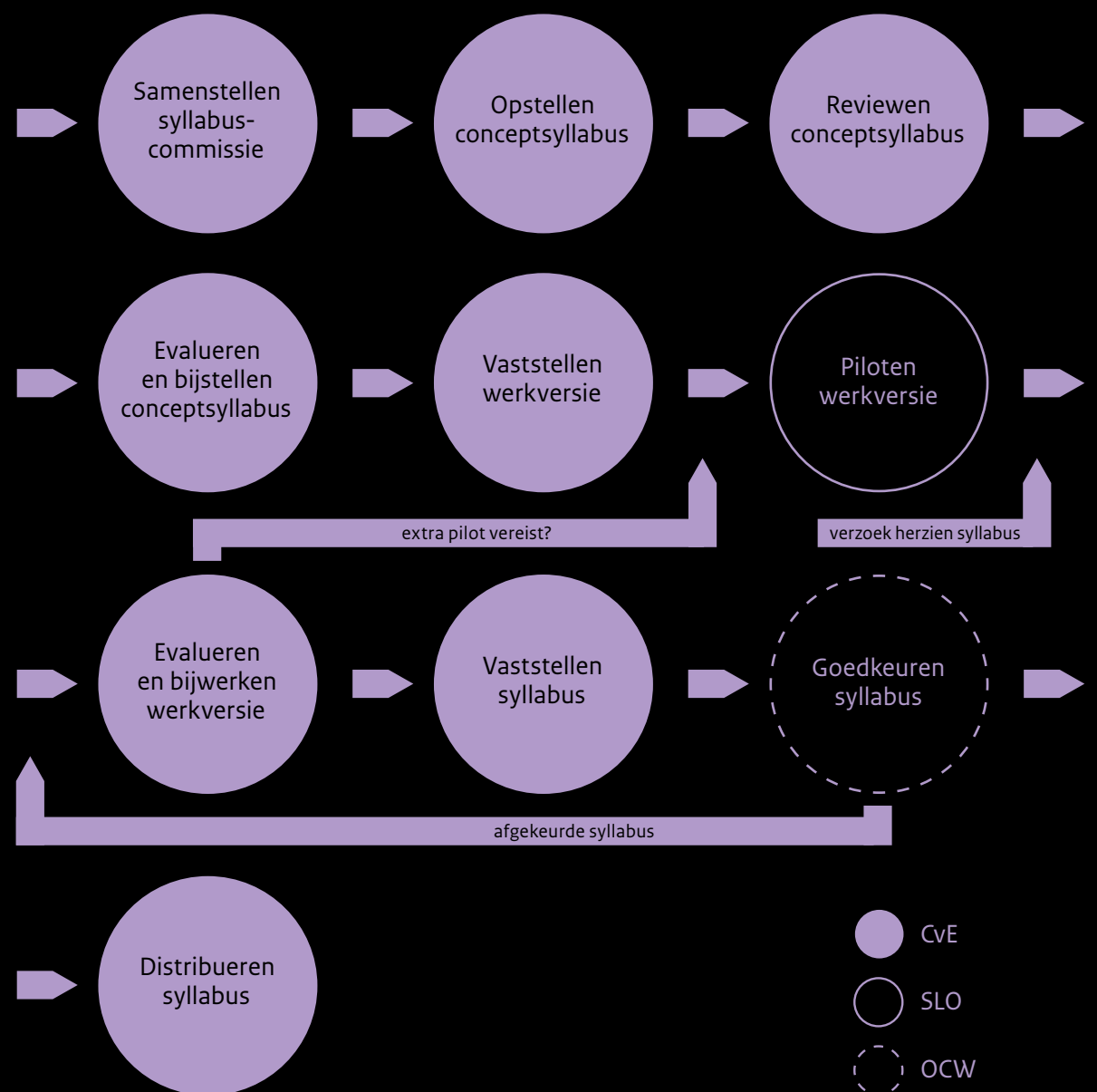
- veel voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van centraal ontwikkelde examens taal en rekenen in het MBO;
- doorgaande vakvernieuwing:
in havo en vwo: Nederlands, wiskunde A, wiskunde B, wiskunde C, natuurkunde, scheikunde, biologie, economie, maatschappijwetenschappen en geschiedenis;
in vmbo: aardrijkskunde.
- digitalisering onderdelen staatsexamens, invoering digitale scoring en beoordeling bij NT2-examens;
- voorbereidend werk nieuwe examensoftware;
- overleg inzake examen- en overgangsregelingen Caribisch Nederland.

Proces ontwikkeling syllabus

Dit proces wordt doorlopen in geval dat een syllabus van nieuwe inhoud moet worden voorzien. Dit gebeurt als gevolg van (bij voorbeeld tweejaarlijks) wisselende examenonderwerpen of als gevolg van een vakvernieuwingstraject. CvE was in 2010 betrokken bij tien vakvernieuwingstrajecten. Bij (tweejaarlijks) wisselende examenonderwerpen wordt de syllabus niet gepilot. Behalve 'ontwikkeling syllabus' kent de syllabus ook een proces van dóórontwikkeling. Een 'verzoek

herzien syllabus' geeft de cue voor (jaarlijkse) actualisatie van een reguliere syllabus. Een geactualiseerde syllabus behoeft geen pilotfase. Wijzigingen in de syllabus ten opzichte van het voorgaande jaar worden gemarkeerd weergegeven in de voor het volgende jaar vastgestelde syllabus. Het betreft wijzigingen in de vorm van groot of klein onderhoud. Alle reguliere syllabi (gelijk aan het aantal centrale examens in het voortgezet onderwijs) worden jaarlijks vastgesteld, twee jaar vóór het betreffende centrale examen.

Stroomschema ontwikkeling syllabus

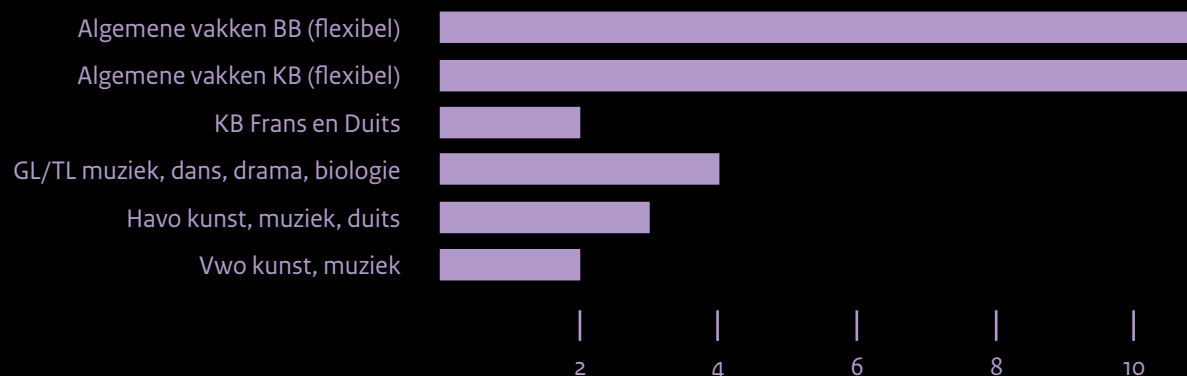
Digitale examens

Een examen wordt als computerexamen aangeboden als dat meerwaarde biedt doordat het bijvoorbeeld flexibel kan worden aangeboden of doordat er door het gebruik van de computer

vakinhoudelijk interessante elementen aan het examen kunnen worden toegevoegd. Zo kan bij de talen ook de luistervaardigheid worden getoetst en door het gebruik van simulaties kan bij bepaalde vakken dieper op de examenstof worden ingegaan.

Schema jaarlijks terugkerende activiteiten**Aantal uitgeleverde digitale examens in centraal examenperiode 2010**

Totaal in examentijd: 33

Aantal scholen per digitaal examen 2010

Project	Fase	Aantal scholen met digitale examens	Totaal aantal scholen
BB flexibel	Overgangsjaar	475	498
KB flexibel	Pilot	63	563
KB Duits	Overgangsjaar	99	264
KB Frans	Verplicht	14	14
GT muziek	Pilot	20	74
GT dans	Overgangsjaar	5	8
GT drama	Overgangsjaar	6	23
GT biologie	Examentest	6	84
havo kunst	Pilot	41	303
vwo kunst	Pilot	37	311
havo muziek	Pilot	13	116
vwo muziek	Pilot	13	109

José Lazeroms

directeur-generaal OCW,
portefeuillehouder VO

Sinds de overgang in 2009 van Cevo naar College voor Examens is dit College een Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO) en staat het meer op afstand van het ministerie van OCW. Het College vervult een onafhankelijker rol; de medewerkers van het Bureau CvE vallen nog wel gewoon onder het personeelsbeleid van het ministerie. José Lazeroms: 'Formeel is het ministerie van OCW eindverantwoordelijk voor de examens, maar het College voor Examens is verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. In de korte tijd dat het College voor Examens als ZBO functioneert, is het een club geworden die zichzelf heeft bewezen. Binnen het departement heeft het CvE een goede pers. Het werkt voor ons erg prettig dat er nu één gesprekspartner is die de gehele keten overziet. Organisatorisch en logistiek is alles nu al beter op elkaar afgestemd.' Dat bleek bijvoorbeeld

tijdens de vorige examenperiode van het Voortgezet Onderwijs. 'Toen één van de examenopdrachten discussie in het veld opriep en er zelfs Kamervragen volgden, konden wij dit probleem bij de voorzitter van het CvE neerleggen en er volgde een duidelijke, congruente reactie.'

In het huidige regeerakkoord wordt gesproken over de introductie van een centraal examen bij andere schooltypen. Het lijkt voor de hand te liggen om te zijner tijd de uitvoering van die examens ook onder het CvE te laten vallen. 'Gezien de prestaties van het College ligt dat ook in de lijn der verwachtingen,' zegt Lazeroms. 'De vraag is wel of het CvE dat organisatorisch zal kunnen behappen zonder de natuurlijke groei en ontwikkeling geweld aan te doen.'

Hetty Mulder

SLO, Sectormanager 2e fase VO

SLO, nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling, is betrokken bij het opstellen van de syllabi die per eindexamenvak ontwikkeld worden voor het centraal examen. Een syllabus is een wettelijke leidraad voor docenten als voorbereiding van kandidaten op dit centraal examen. Daarnaast gebruikt CvE de syllabi ook ten behoeve van haar opdrachtverstrekking aan Cito. Een syllabuscommissie, waarin onder meer ervaren docenten zitten, naast vertegenwoordigers uit het vervolgonderwijs en met ondersteuning vanuit Cito, doet voorstellen voor de inhoud van deze syllabi, gebaseerd op de globale eindtermen. CvE is de opdrachtgever en eindverantwoordelijk voor de publicatie van de syllabi. SLO vervult in de commissies steeds de rol van secretaris. Hetty Mulder: 'Inhoudelijk is de opdracht helder, maar misschien zou nog wel iets duidelijker vastgelegd kunnen worden wie precies wat moet doen.'

SLO speelt ook een belangrijke rol bij vakvernieuwing, waarvoor bij j grotere vernieuwingen een vernieuwingscommissie advies uitbrengt aan het ministerie van OCW. Daarna wordt meestal in pilots onderzocht of de voorgestelde vernieuwingen haalbaar, uitvoerbaar en toetsbaar zijn. Zo'n vakvernieuwing krijgt vervolgens

haar vertaling in het landelijk centraal examen en in het schoolexamen. Mulder: 'Omdat vakvernieuwing onder de verantwoordelijkheid van OCW valt, was er in de loop der jaren onduidelijkheid ontstaan over de rol van Cevo/CvE en SLO. Afgelopen najaar is in nauwe samenwerking tussen OCW, CvE en SLO de Leidraad Vakvernieuwing tot stand gekomen waarin de diverse rollen in goede procedures zijn vastgelegd.' Mulder ervaart dit als een goed voorbeeld van de wederzijdse toenadering tussen SLO en CvE. 'Ik merk dat het College zich in het algemeen onafhankelijker op is gaan stellen en ook meer samenwerking zoekt met ons. Ook op het persoonlijk vlak is het contact hernieuwd en verbeterd. Toch zou het CvE, als het aan Mulder lag, nog wel wat meer open mogen staan voor vernieuwing: Het is voor de hand liggend dat SLO wat meer aan de innovatieve kant zit, dat is inherent aan leerplanontwikkeling; SLO staat voor de vernieuwing van doelen en inhouden van vakken, CvE is verantwoordelijk voor een betrouwbare en efficiënte centrale examinering en tevens opdrachtgever van Cito. Dat vraagt om grote zorgvuldigheid. Maar iets minder voorzichtigheid, iets vaker nieuwe wegen in durven slaan, juist ook op toetsgebied, zou volgens mij echt wel mogen.'

6 Financiën

Van de ingediende begroting werd door OCW 6,41 miljoen euro als door het CvE te besteden budget goedgekeurd. Het saldo van uitgaven en inkomsten resulteerde in een totaal van 6,32 miljoen.

Collegekosten

Bij de collegekosten is de budgetuitputting met 73% ruim binnen de begroting gebleven. De reis- en verblijfkosten zijn te hoog begroot en het budget voor proceskosten werd niet gebruikt omdat er geen processen gevoerd werden.

Personeelskosten

De personele kosten van het bureau CvE zijn uitgekomen op 96%. De personele kosten zijn geanalyseerd en geconcludeerd is dat bij volledige invulling van de vacatureruimte er sprake zou zijn van een overschrijding. De door de opgelegde vacaturestop gedwongen inzet van relatief dure uitzendkrachten en een hoog aandeel personeelsleden op het maximum van hun schaal werken kostenverhogend. De nog niet ingevulde twee fte vacatureruimte werkt kostenbesparend. Per saldo kwam 2010 daardoor uit binnen de begroting.

Huisvesting en organisatiekosten

Huisvesting en organisatiekosten van het bureau CvE komen uit op 98%. Het is een mengeling van elkaar uitdovende onder- en overschrijdingen. Met de ervaringscijfers van 2010 kunnen toekomstige begrotingen nauwkeuriger worden opgesteld dan deze eerste begroting van het CvE.

Staatsexamens VO

De staatsexamens VO betreffen grotendeels taken van het CvE die vrijwel volledig door DUO worden uitgevoerd onder aansturing van de manager staatsexamens VO bij het bureau CvE.

Centrale examens voortgezet onderwijs

De centrale examens voortgezet onderwijs zijn uitgekomen op 96%. De syllabuscommissies zijn met 69% achtergebleven. De kwaliteit van de begroting moet op dit punt verbeteren.

Staatsexamens NT2

Voor de staatsexamens NT2 geldt dat de taken van het CvE grotendeels door DUO, Cito en bureau ICE worden uitgevoerd. De weergegeven realisatie betreft de leden van de commissie staatsexamens NT2, die wel rechtstreeks door het CvE worden betaald.

Projecten

Bij de elf projecten valt op dat er bij vijf in het geheel geen uitgaven zijn geboekt. Bij drie van de vijf omdat het budget niet werd goedgekeurd en bij twee omdat uitvoering door herprioritering niet gerealiseerd werd. Van de zes in gang gezette projecten blijven aanpassing examens en vernieuwing Nederlands sterk achter bij de begroting, het mbo-project bleef met gemiddeld 91% binnen de begroting net als het registratiesysteem examenbetrokkenen. Het onderzoek taalgebruik bleef net binnen de aangevraagde (op een offerte gebaseerde) begroting. Van het grootste project, de Europese aanbesteding examensoftware, is voor het CvE 150 K€ door OCW goedgekeurd. De uitgaven zijn uitgekomen op 325 K€ en passen binnen het bijgestelde projectplan dat onlangs door de minister is goedgekeurd.

Ketenpartners

Van de ketenpartners zijn voor 2010 niet alle begrotings- en realisatiecijfers opgenomen. Met hen worden afspraken gemaakt over de levering van gegevens in 2011. Hiermee kan dan te zijner tijd een beeld worden gegeven van de totale kosten in de examenketen.

Financiële rapportage 2010

begrotingspost	2010 ingediende begroting	2010 goedgekeurde begroting	realisatie t/m dec 2010 100%	% uitputting
collegekosten	174.000	144.000	105.330	73%
bureau CvE				
directe loonkosten OCW	1.784.500	1.707.500	1.455.258	85%
uitzendkrachten en indirecte personele kosten	359.300	96.800	277.725	287%
personeel bureau CvE	2.143.800	1.804.300	1.732.983	96%
kwaliteitszorg en analyse	80.000	80.000	84.379	105%
informatie en communicatie	347.000	337.000	280.165	83%
officetaken	67.000	32.000	37.459	117%
huisvesting	341.530	341.530	369.590	108%
huisvesting en organisatie bureau CvE	835.530	790.530	771.593	98%
totaal bureau CvE	2.979.330	2.594.830	2.504.576	97%
staatsexamens VO (commissielid)		via DUO begroot	42.108	
syllabuscommissies	275.000	170.000	118.013	69%
vaksecties	2.704.000	2.704.000	2.661.245	98%
overige activiteiten CE	230.000	210.000	177.081	84%
totaal centrale examens VO	3.209.000	3.084.000	2.956.339	96%
staatsexamens NT2 (commissieleden)		via DUO begroot	48.569	

begrotingspost	2010 ingediende begroting	2010 goedgekeurde begroting	realisatie t/m dec 2010 100%	% uitputting
projecten				
ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zintuiglijke beperking	100.000	-	7.333	
vernieuwing Nederlands havo en vwo	11.000	11.000	1.145	10%
uitbreiding registratiesysteem examenfunctionarissen	50.000	-	37.961	
onderzoek digitale communicatie CvE-Cito	5.000	-	-	
voorbereiding COE MBO	281.000	281.000	255.665	91%
Europese aanbesteding examensoftware CvE-deel	220.000	150.000	325.968	217%
onderzoek examensoftware en schoolsystemen	10.000	10.000	-	0%
onderzoek taalgebruik vmbo examens	36.000	25.000	35.557	142%
externe expertise	50.000	-	-	
onderzoek printing on demand	25.000	10.000	-	0%
digitalisering schrijfex.NT2	100.000	100.000	-	0%
totaal projecten	888.000	587.000	663.629	113%
totaal budget CvE	7.226.330	6.409.830	6.320.551	99%
Ketenpartners				
DUO voor Centrale Examens VO	geen begrotings- en realisatiegegevens opgenomen			
Cito voor Centrale Examens VO	geen begrotings- en realisatiegegevens opgenomen			
DUO voor Staatsexamens VO	2.902.000		niet opgenomen	
ontvangen examengelden kandidaten Stex VO	-747.000		niet opgenomen	
DUO voor Staatsexamens NT2	585.000		niet opgenomen	
ontvangen examengelden kandidaten Stex NT2	-642.000		niet opgenomen	
Cito voor Staatsexamens NT2	2.071.282		2.274.598	110%
ICE voor Staatsexamens NT2	1.601.314		1.613.106	101%
ITTA voor Staatsexamens NT2	58.227		niet opgenomen	
Europese aanbesteding examensoftware DUO-deel	600.000		niet opgenomen	
digitalisering schrijfexamens NT2 door ICE	via CvE begroot		41.897	
totaal ketenpartners	6.428.823		3.929.601	

Colofon

Redactie College voor Examens **Tekst** Willem van der Geest, Schrijfschap – Marjo Stam

Fotografie Hans Hordijk Fotografie **Vormgeving** en-publique.nl **Druk** Zwaan printmedia

Maart 2011

College voor Examens
030 – 2840 700, info@cve.nl
Postbus 315, 3500 AH Utrecht

www.cve.nl